

کودکان استثنایی

(راهنمایی برای والدین)

تالیف

زهرة سادات معینی

انتشارات آوای نور

تهران - ۱۳۹۷

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

سرشناسه	: معینی، زهره سادات، ۱۳۶۶ -
عنوان و نام پدیدآور	: کودکان استثنایی (راهنمایی برای والدین) / تالیف زهره سادات معینی.
مشخصات نشر	: تهران : آوای نور، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۵۲ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۴۱۲-۳
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: کودکان استثنایی Exceptional children
موضوع	: والدین کودکان استثنایی Parents of exceptional children
رده بندی کنگره	: HQ۱۳۹۷۵/۷۷۳ ک۹م۶ /
رده بندی دیویی	: ۱۵۵/۶۴۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۳۰۶۹۱۳

تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهید وحید نظری،
پلاک ۹۹، طبقه دوم تلفن: ۶ و ۶۶۹۶۷۳۵۵ / نمابر: ۶۶۴۸۰۸۸۲

کودکان استثنایی (راهنمایی برای والدین)

تالیف: زهره سادات معینی

ناشر: انتشارات آوای نور

صفحه آرا: منیر السادات حسینی

چاپ: اول ۱۳۹۷

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۴۱۲-۳

قیمت ۱۸۰۰۰ تومان

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

روح پاک پدر همیشه جاودانم

بزرگمردی که امیدوارم همیشه روحش شاد و قرین رحمت الهی باشد.

مادر عزیز و مهربانم

بانوی بزرگی که مشق عشق و زندگی را از او آموختم.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۹	پیشگفتار

فصل اول: کودک استثنایی

۱۱	تعریف کودک استثنایی
۱۲	انواع کودکان استثنایی
۲۳	تشخیص و شناسایی کودکان استثنایی
۲۴	کودکان استثنایی دوگانه
۲۶	پیامدهای استثنایی بودن
۲۸	تفاوت بازی در کودکان عادی و استثنایی
۲۹	اختلالات روانی دوره نوجوانی و بلوغ در نوجوانان استثنایی
۳۳	سلامت روانی والدین کودکان استثنایی: پذیرش یا طرد کودک
۳۶	نیازهای والدین کودکان استثنایی
۳۷	اصول برخورد والدین با کودک استثنایی
۳۸	نگرش خواهر و برادر به کودک استثنایی خانواده
۴۲	راهکارهایی برای کاهش فشارهای روانی والدین کودکان استثنایی

فصل دوم: آموزش و یادگیری در کودکان استثنایی

۴۵	حافظه کودکان استثنایی
۴۶	رویکردهای برنامه درسی برای کودکان استثنایی
۵۰	استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش کودکان استثنایی
۵۲	راهبردهای شناختی در آموزش و پرورش استثنایی

فصل سوم: پرخاشگری در کودکان استثنایی

۵۷	پرخاشگری
----	----------

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵۸	انواع پرخاشگری
۶۰	عوامل خانوادگی به وجود آورنده پرخاشگری
۶۲	تیپ افراد پرخاشگر
۶۳	تاثیر ورزش بر پرخاشگری کودک استثنایی
۶۴	تاثیر نقاشی بر پرخاشگری کودک استثنایی
۶۸	توصیه‌های کاربردی جهت کاهش پرخاشگری در کودکان استثنایی

فصل چهارم: مهارت‌های اجتماعی در کودکان استثنایی

۷۱	مهارت‌های اجتماعی
۷۱	اهمیت مهارت‌های اجتماعی و ضرورت آموزش آن
۷۴	مهارت‌های اجتماعی پایه
۷۵	عناصر، ابعاد و نشانه‌های مهارت اجتماعی
۷۶	ویژگی‌های مهارت‌های اجتماعی
۷۷	علل نقص در مهارت‌های اجتماعی
۷۸	تربیت مهارت‌های اجتماعی
۷۹	عوامل موثر در کسب مهارت‌های اجتماعی
۸۰	چگونه مهارت‌های اجتماعی را به کودکان آموزش دهیم؟
۸۴	توصیه‌های کاربردی جهت آموزش مهارت‌های اجتماعی به کودکان استثنایی

فصل پنجم: انزواطلبی در کودکان استثنایی

۸۵	انزواطلبی
۸۶	ریشه‌ها و علل بروز انزواطلبی
۸۸	انواع حالت‌های انزواطلبی در کودک

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۸۹	مشکلات فراروی کودک انزواطلب
۸۹	نفوذ انزواطلبی در احساس تنهایی
۹۰	تاثیر شیوه‌های فرزندپروری بر انزواطلبی
۹۴	تاثیر طبع و مزاج بر انزواطلبی
۹۶	تاثیر بازی درمانی بر کاهش انزواطلبی
۹۷	توصیه‌های کاربردی جهت کاهش انزواطلبی در کودکان استثنایی

فصل ششم: اضطراب و ترس در کودکان استثنایی

۹۹	اضطراب و ترس
۱۰۰	دیدگاه‌های نظری درباره اضطراب و ترس
۱۰۳	انواع اضطراب و ترس
۱۰۶	اجزای اضطراب و ترس
۱۰۶	عناصر اضطراب و ترس
۱۰۷	علل و عوامل اضطراب و ترس کودکان
۱۰۸	واکنش‌های اضطراب و ترس
۱۰۹	امنیت، تضمینی برای جلوگیری از اضطراب و ترس در کودک
۱۱۰	توصیه‌های کاربردی جهت کاهش اضطراب و ترس در کودکان استثنایی

فصل هفتم: دلبستگی در کودکان استثنایی

۱۱۱	دلبستگی
۱۱۳	ویژگی‌های دلبستگی
۱۱۴	علل دلبستگی
۱۱۴	مراحل دلبستگی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۱۵	انواع سبک‌های دلبستگی
۱۱۸	اهمیت سبک‌های دلبستگی
۱۱۹	تاثیر نوع دلبستگی در رفتار آینده کودکان
۱۲۱	توصیه‌های کاربردی جهت بهبود وضعیت دلبستگی در کودکان استثنایی

فصل هشتم: غریزه جنسی در کودکان استثنایی

۱۲۳	غریزه جنسی
۱۲۴	مشکلات ناشی از عدم تربیت جنسی در کودکان استثنایی
۱۲۶	خطر سوءاستفاده جنسی از افراد استثنایی
۱۲۸	جرایم جنسی در کودکان استثنایی
۱۲۹	آموزش امور جنسی به کودکان استثنایی
۱۳۰	توصیه‌های کاربردی جهت حفظ سلامت جنسی در کودکان استثنایی

فصل نهم: نقش موسیقی در سلامت روانی کودکان استثنایی

۱۳۳	موسیقی درمانگری
۱۳۴	اثرات موسیقی بر سلامت روانی
۱۳۴	اهداف موسیقی درمانی برای کودکان استثنایی
۱۳۷	رهیافت تم‌درمانی در موسیقی
۱۳۸	طبقه‌بندی روان‌شناختی تم‌های موسیقی
۱۴۱	منابع

پیشگفتار

یکی از حوزه‌های مطرح در علم روانشناسی، بحث در خصوص کودکان استثنایی است. کودکانی که نه به خواست خودشان، بلکه به صلاحدید و مشیت پروردگار، متفاوت از سایر انسان‌ها به دنیا آمده‌اند و بررسی‌های علمی نشان داده است که از هر ده انسانی که در این جهان پنهان زیست می‌کنند، یک نفر شناخته و یا ناشناخته با معلولیت و کمبودی درگیر است و نزدیک به پنج درصد کودکان، دچار نقص جسمی و حسی و یا ذهنی هستند و درصد قابل توجهی از این گروه، نیاز به آموزش خاص و مراقبت ویژه دارند. نیاز این هدیه‌های الهی به آموزش و مراقبت خاص، مولف را بر آن داشت تا با توجه به رشته تحصیلی خویش، به تالیف کتابی در زمینه کودکان استثنایی بپردازد و تا جای ممکن، در این کتاب، اصول و فنون برخورد با اینگونه کودکان را برای والدین آنها جمع‌آوری و ارائه نماید. بر این اساس، کتاب حاضر که حاصل تلاش چندین ساله مولف می‌باشد، دارای نه فصل است. در فصل اول کتاب، به معرفی کودکان استثنایی از جهت انواع، تشخیص و شناسایی آنها، اختلالات روانی در آنها، سلامت روانی و نیازهای والدین، خواهر و برادر کودکان استثنایی و در نهایت، ارائه راهکارهایی مفید برای کاهش فشارهای روانی والدین کودکان استثنایی پرداخته شده است. فصل دوم، به آموزش و یادگیری در کودکان استثنایی اختصاص داده شده است. در فصل سوم، پرخاشگری در کودکان استثنایی مورد بحث قرار گرفته است.

فصل چهارم، به مهارت‌های اجتماعی کودکان استثنایی اختصاص داده شده است. در فصل پنجم، انزواطلبی در کودکان استثنایی از نظر ریشه‌ها و علل بروز انزواطلبی، انواع حالت‌های انزواطلبی در کودک و... مطرح شده است. در فصل ششم، اضطراب و ترس در کودکان استثنایی مورد بررسی قرار گرفته است. در فصل هفتم، مطالبی پیرامون دل‌بستگی در کودکان استثنایی ارائه شده است. در فصل هشتم، مباحث مربوط به غریزه جنسی در کودکان استثنایی آورده شده است و در نهایت، در فصل نهم، به نقش موسیقی در سلامت روانی کودکان استثنایی پرداخته شده است.

هر چند در تالیف این کتاب تا جای ممکن، سعی شده است تا با بهره گیری از نظرات اساتید حوزه کودکان استثنایی، اشتباهات کمتری از جانب مولف صورت گیرد، اما مطمئناً کاستی‌ها و ضعف‌هایی شامل مطالب موجود در کتاب می‌شود که امیدوارم اساتید حوزه کودکان استثنایی با ارائه نظرات سازنده خود به بهتر شدن مطالب کتاب در چاپ بعدی، کمک نمایند.

زهرة سادات معینی